

*Волинець Н. В.,**аспірант кафедри іспанської та французької філології
Київського національного лінгвістичного університету*

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ НЕНОРМАТИВНИХ ЛЕКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ У ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ

Анотація. Художні твори є невід'ємною частиною культури кожного народу, в них знаходять відображення дійсність та життя соціуму, а також мовні картини світу не лише автора, а й народу, що розмовляє цією мовою.

Переклад художніх творів – один із найскладніших видів перекладу, він є мистецтвом, яке дає змогу доторкнутись до чужорідної культури, краще зрозуміти світогляд народу, який розмовляє іншою мовою. Для реалізації такого завдання перекладач мав бути не лише хорошим лінгвістом, а й компетентним у питаннях етнографії, добре знати історію та культуру народу, мовою якого написаний текст оригіналу. У процесі перекладу художніх творів часто виникають труднощі, пов'язані з переходом від однієї культури до іншої, що своєю чергою ставить перед перекладачем завдання відтворити національне забарвлення та історичний колорит першотвору, зберегти індивідуальний стиль автора.

У сучасних художніх творах дедалі частіше зустрічаються ненормативні лексичні одиниці, що є специфічним відображенням ідеології та моральних цінностей народу. Автори послуговуються такими комунікативними одиницями для створення художніх образів та певного емоційного ефекту. Нині до розряду табуованої лексики такі дослідники, як Л. Ставицька, В. Желвіс, Л. Андерсон, П. Траджіл, О. Плущер-Сарно, І. Панасюк та інші, зараховують соціолекти (сленг, жаргон, арг, просторіччя) та стилістично знижену лексику (обсценізми, сексуалізми, вульгаризми, мат, лайливу лексику тощо). Отже, однією з актуальних проблем перекладознавства є використання табуованої лексики в художніх творах та особливості її відтворення в перекладах.

У статті представлений аналітичний огляд праць, присвячених проблематиці перекладу табуованої лексики. Наведені в статті приклади свідчать про те, що адекватне відтворення таких комунікативних одиниць є важливим засобом збереження стилю автора та мовної характеристики героїв. Основним критерієм перекладу табуованої лексики є відтворення комунікативних функцій таких лексем, а не їх буквальне значення.

Ключові слова: художній переклад, культура, табуована лексика, переклад ненормативних одиниць.

Постановка проблеми. У сучасних перекладознавчих працях питання іншомовного перекладу табуованої лексики (далі – ТЛ) було й залишається одним із найчастіше досліджуваних. ТЛ формує доволі великий пласт мови та відображає певні ідеологічні принципи та моральні цінності кожного суспільства. До табуованої лексики зараховують загалом всі нецензурні, ненормативні лексичні одиниці. Їх вважають такими не тому, що вони позначають священні чи заборонені дії або предмети, а тому, що така лексика зводить речі та об'єкти, що називаються до розряду лайки, глузування, прокляття [1].

Проблеми перекладу такого пласта лексики пов'язані з пошуками правильного відповідника, який має зберегти емоційне та експресивне тло оригіналу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Цікаві думки з цього питання висловлюють у своїх працях такі вчені, як В. Алікберов, Х. Авіла Кабрера, А. Білас, Д. Бузаджи, А. Давиденко, Л. Клепуц, Т. Лукьянова, А.М. Рохо Лопес, С. Салупере, М. Ткачівська, С. Форманова, А. Фуентес-Луке та інші. Стислий аналітичний огляд цих праць допоможе нам краще досягнути глибини наукової проблематики, пов'язаної з експресивно-прагматичними засадами використання табуованих одиниць у художніх творах та особливостей їх перекладу іншою мовою.

Метою статті є окреслення проблематики відтворення ТЛ, використаних в іншомовному художньому творі, мовними засобами рідної мови.

Виклад основного матеріалу. З огляду на значну кількість праць, присвячених мовленнєвій природі ТЛ, ми обмежимося у цій розвідці розглядом основних із них, проблематика перекладу яких висвітлюється, на наш погляд, із різних точок зору.

Так, В. Алікберов зосереджує свою увагу головним чином на лінгвістичному аналізі сленгізмів британського варіанту у творах сучасних представників англійського «робочого» роману та на прийомах перекладу сленгу. Вчений зазначає, що представники цього літературного напрямку використовують у своїх творах сленг насамперед як засіб характеристики особливостей усного мовлення в молодіжному середовищі. Дослідник доводить, що більшість сленгових слів з'явилися в англійському художньому дискурсі через їх часте використання в мовленні та відсутність синонімів у літературній мові. На думку вченого, для повноцінного перекладу слів оригіналу, що виділяються фамільярністю та жартівливим забарвленням, найкраще слугує просторіччя. Саме такий пласт лексики, на переконання дослідника, дає змогу не просто повністю передати зміст оригіналу, а й виразити це у найбільш відповідній формі. Автор зауважує в підсумку, що переклад сленгізмів без вживання просторіччя робить їх сухими, позбавляє простоти звучання та природності розмовного мовлення [2, с. 20–21; 32].

Аналогічні погляди висловлюють у своїх працях А. Давиденко, А. Зубрик, Т. Лукьянова та інші. У праці А. Давиденко [3], наприклад, основна увага приділена перекладу ненормативних лексем. Вчена дотримується думки, що потрібно вміти адекватно «непрстойно» перекладати нецензурну лексику, яку використовує автор у своєму творі, щоб передати його стиль, настрій та емоції. На основі теоретичних праць, присвячених цьому питанню, дослідниця зауважує, що ненормативна лексика як в англійській, так і в українській мовах не має чітко окреслених семантико-прагматичних меж використання. Окрім

цього, вона виділяє такі категорії ненормативної лексики, як образи, слова зневажливого конотативного забарвлення, лайливі вигуки, що не є образами, груба непристойна лексика тощо. Вчена наголошує на тому, що саме позазмовна ситуація є тим чинником, що допомагає визначити правильність вибору адекватної лексичної одиниці в процесі перекладу ненормативної лексики [3].

Тісно корелюють із цими думками погляди російського мовознавця Д. Бузаджи [4]. Вчений аналізує перекладацькі стратегії та прийоми в процесі перекладу ненормативної лексики в художніх творах та кінофільмах на матеріалі англійської мови. На протипагу багатьом авторам, Д. Бузаджи вважає, що, окрім прагматики конкретного висловлювання та літературної норми, перекладач має розуміти, навіщо він вживає лайливе слово та як воно співвідноситься зі змістом перекладу загалом. Науковець наголошує на тому, що в перекладі немає заборонених слів, проте будь-яке перекладацьке рішення та стратегія мають слугувати реалізації конкретної мети. Вчений підкреслює, що слід бути дуже обачним із «міцними» лайливими словами, оскільки наслідки їх необгрунтованого використання можуть мати небажаний ефект на читача. Якщо перекладач, на думку автора, наполягає на вживанні нецензурної лексики, то він має розуміти, навіщо він це робить, якого ефекту він прагне досягнути та чи буде це доречним для сприйняття читачем змісту твору. Вчений ілюструє свої теоретичні судження прикладом із роману Т. Шарпа *“Wilt on High”*, де новий редактор змінив переклад окремих речень одного з героїв твору (ректора):

Т. Шарп “Shit,” muttered the Principal

Переклад В. Ланчикова: – Вот скотина, – буркнул ректор.

Переклад нового редактора: – Вот блядь, – буркнул ректор [4, с. 53].

Редактор, використавши ненормативну лексику, порушив мовну характеристику персонажу.

Цікавою в цьому сенсі є також наукова розвідка М. Ткачівської [5], в якій висвітлюються прийоми перекладу обценної лексики у творах письменників-постмодерністів на прикладі німецької та української мов. Дослідниця виокремлює такі способи перекладу нецензурної лексики: переписування лексичних одиниць, переклад за допомогою ад’єктивного інтенсифікатора, вживання фразеологічної одиниці, переклад за допомогою скатологізмів, використання універсального лайливого слова на позначення певної ознаки. Вчена наводить приклад із лексемою *Scheiße* та способів її перекладу (Ю. Андрухович *«Темниця»*); *«до дідька зимно»* – „*scheißkalt*” (Ю. Андрухович *«Перверзія»*); *до холери – arschvieh* (Ю. Андрухович *«Перверзія»*); *«курва мама»* – „*verdammte Scheiße*” (Ю. Андрухович *«Темниця»*), *«О, курва»* – „*Oh, Scheiße*” (Ю. Андрухович *«Перверзія»*) [5, с. 55]. На думку дослідниці, такі способи перекладу дають свободу перекладачеві і змогу уникати повторення в процесі відтворення однакових лексем.

Л. Клепуц аналізує функції семантично знижених лексичних одиниць у художніх текстах та їх роль у формуванні ідіостилу автора. Вона зосереджує особливу увагу на тому, що для ненормативної лексики в художній літературі найпоширенішими функціями є «натуралістична – протиставлення високій культурі», «мовна емансипація», «експресивна, словесна карнавалізація», «ігрова», «демонстрація розкнутості», «наративна», «естетична» та «словотворча» [6, с. 108–111]. На думку дослідниці, художній мат є своєрідним протестом проти

тієї реальності, яка не влаштовує письменника. Саме ненормативна лексика, як вважає вона, є однією з основних характеристик словесного портрету окремих українських письменників-постмодерністів. Також у розвідці *«Стратегії класифікації ненормативної лексики»* дослідниця робить спробу інвентаризувати склад нецензурної лексики, що визначається набором різних соціолектів (арго, сленг, жаргон, просторіччя) та стилістично зниженої лексики (вulgаризм, лайлива лексика, мат, дисфемізм, обценна лексика, суржик). Л. Клепуц характеризує коротко кожну з лексико-семантичних груп та зауважує, що постійне мігрування лексем зі зниженими номінаціями, зміна відтінків, набуття нових значень породжує труднощі у визначенні чітких меж між лексичними одиницями цього пласту, а приналежність нецензурної лексики до певної групи є контекстуально залежною [7].

Знижену розмовну лексику французької мови та її переклад вивчав А. Білас у своїй праці *«Відтворення арготизмів в українських перекладах французької художньої прози»*. Поставивши перед собою завдання виявити й описати мовні способи відтворення французького арготизму в українських літературних перекладах, А.А. Білас надав своєму дослідженню чітко вираженого практичного спрямування. Врахувавши значний практичний доробок багатьох українських перекладачів французької літератури й теоретично осмисливши його, автор дисертації робить висновок, що ненормативна лексика – це дуже нестабільний словниковий компонент мови, який докорінно змінюється з кожним новим поколінням її носіїв, а характер і динаміка цих змін дуже не передбачувані. З огляду на цю непередбачуваність ця наукова проблема і надалі залишатиметься актуальною й важливою в галузі перекладознавства [8].

Наукові розвідки С. Форманової спрямовані на вивчення інвектив в українській мові. У статті *«Стилістичні особливості інвективи»* українська дослідниця характеризує цей пласт ненормативної лексики в українській мові та аналізує інвективний простір *«Листа Запорозьких козаків турецькому Султану»*. У результаті доходить висновку, що інвективи вживаються на позначення різних аспектів людської діяльності з метою образити адресата. Застосування такого пласта лексики в художньому мовленні використовується для відображення реальних подій та наділяє персонажів рисами реальної людини. Інвективи, на думку вченої, мають певні особливості соціального варіювання, вони наділені експресією та є характерними для певного соціального прошарку людей [9, с. 131].

Низка питань із перекладу табуованої лексики висвітлена на прикладі естонської мови у праці С. Салупере *«Неприличний переклад»*. Порівнюючи естонський і російський культурний простір, дослідниця зауважує, що в російській мові кількість обценної лексики значно більша ніж в естонській, проте використання такого пласта лексики в писемному російському мовленні суворо обмежувалось. Саме цей факт, на думку вченої, викликав певні труднощі в процесі перекладу деяких текстів. Проаналізувавши переклад твору П. Саутера *«Живот болит»*, дослідниця звертає увагу на те, що стиль тексту автора є стриманим і нейтральним, твір написаний без штампів і сантиментів, а перекладач, навпаки, користується штампами, спотворюючи стиль автора і загальне враження від твору. С. Салупере резюмує свої спостереження у твердженні, що адекватне відтворення ненормативної лексики повинно спиратися на зміст цілого тексту, а не на послівний переклад [10, с. 208–210].

В іспаномовних наукових дослідженнях¹, присвячених питанням перекладу табуїрованої лексики, значна кількість праць зосереджена на вивченні перекладацьких стратегій відтворення мовного табу в процесі дублювання фільмів з англійської мови іспанською для Іспанії та країн Латинської Америки. Провідну позицію в таких розвідках займають особливості перекладу обсценної лексики та її перенесення з однієї культури в іншу, враховуючи регіональний характер мовного табу в іспаномовній лінгвоспільноті. На думку К.М. Кортеса, пом'якшення, опущення певних табуїтованих та обсценних виразів у процесі перекладу для країн Латинської Америки має вагоме культурне підґрунтя. Для культури країн Латинської Америки, на відміну від корінних жителів Іспанії, не є нормою в повсякденному спілкуванні вживати обсценну, лайливу і табуїтовану лексику [11].

Попри все різноманіття поглядів на зазначене питання, дослідники одноставні у твердженні, що методологічно основою перекладу табуїрованої лексики є прагматика, принципи якої зобов'язують відтворювати комунікативні функції певної лексеми, а не передавати її буквальне значення.

Табуїтовані елементи мови, до яких зараховують, як правило, стилістично знижену, обсценну, лайливу лексику та інвективи, є невід'ємною частиною повсякденного дискурсу будь-якої лінгвокультурної спільноти. Такі ненормативні одиниці мови мають свої специфічні національні, культурні та соціальні ознаки, тому й відрізняються від культури до культури. Кожне суспільство визначає, що належить до цього пласта лексики і формує відповідне ставлення до неї [12, с. 121].

Серед загальних тем, присвячених дослідженню ненормативної лексики, фахівці² виділяють у першу чергу нецензурну лексику, референтними сферами вжитку якої є акти богохульства, секс, усі можливі метафоричні та метонімічні перенесення (частини тіла, фізичні та розумові вади, смертельні хвороби, дії обсценного характеру), образи людської гідності, висміювання політичних лозунгів, ідеологічних настанов тощо [13, с. 249]. Грунтовне знайомство з науковими дослідженнями, які їм присвячені, дає підстави вважати, що в іспаномовному суспільстві, порівняно з україномовним, наприклад, спостерігається процес детабуїзації в певних сферах життя, що знаходить своє відображення в мові [14, с. 149]. Зокрема, відбувається детабуїзація сексу в іспанській мові, що пов'язано з його практикою з раннього підліткового віку та, відповідно, концепту материнства [14, с. 164].

Варто також зауважити, що іспанська та українська ТЛ мають різне соціокультурне наповнення як змістового плану, так і емоційного, саме тому її не можна перекладати буквально. У складі обсценної іспаномовної лексики є полісемантичні терміни, як наприклад, "joder". Ця лексема може виражати подив: ¡joder, qué sorpresa!; розчарування: está muy jodido, el jefe lo encontró fumando en la oficina; відмову: ¡No me jodas (molestes) más! ¡No lo voy a hacer³!; обурення або виступати як слово-паразит, а також має безліч другорядних значень із негативною конотацією. Словник подає кілька значень, але однозначного лексичного еквівалента в українській мові немає, отже, перекладач має вибрати саме той, який зможе передати семантичний зміст слова, зберігаючи при цьому його емоційний ефект.

¹ Див. праці А. Fuentes Luque, А.М. Rojo Lopez, J. Ávila Cabrera, Toledano Buendía

² Див. праці В. Модестов, Х. Авіла-Кабрера, В. Жельвис

³ WordReference: сайт. URL: <https://forum.wordreference.com/threads/joder-uso-pa-pa%3%ADses.1481619/>

У наведеному нижче прикладі лексема "joder" виступає як вигук, що виражає незадоволення, роздратування.

– No me gusta ver a un español llorar, **joder** [16, с. 991].

– Я не люблю, коли іспанці плачуть, **чорт забирай** [17, с. 392].

Для відтворення такого вигуку перекладач використав стилістично забарвлений сталий вислів «чорт забирай», який виконує комунікативну функцію цієї лексеми.

У наступному фрагменті вислів "no me jodas" вживається у значенні завдавати клопоту, чинити комусь неприємність, перекладач відтворив його виразом «не жартуй».

No me joda, que no tengo el día, guapa [16, с. 209]

– **Не жартуй** зі мною, красунечко, у мене немає часу панькатися цілий день з тобою [17, с. 81].

Російський професор В. Модестов зазначає, що не завжди можливий дослівний переклад нецензурної лексики через відсутність адекватних смислових еквівалентів, а також через те, що більша частина таких лексем тісно пов'язана з місцевим колоритом середовища, в якому перебуває персонаж. Дослідник стверджує, що в окремих випадках буквальний переклад може пом'якшувати або, навпаки, підсилювати смислове значення певної лексеми відповідно до етнокультурного середовища її вжитку [13, с. 244]. Лайлива, нецензурна лексика, пише В. Модестов, є однією з форм «матеріалізації емоцій», яка виявляється в моменти обурення, гніву, роздратування, подиву, образи, відразу, зневаги, страху [13, с. 249].

У наступному прикладі вживання лайливої лексики пов'язано з проявом гніву одного з героїв твору. Застосування фразеологізму перекладачем є цілком доречним, оскільки відтворює емоції обурення.

Arráz le observaba co una mirada vidriosa, pero murmurando por lo bajo "Hijo de puta", alcanzó descifrar [16, с. 11].

Араес дивився на нього скляним поглядом, бурмочучи щось собі під ніс. «Сучий син», – волося розібрати поліціянтові [17, с. 37]

В іспанській мові слово "zorra" вживається на позначення жінки легкої, розпусної поведінки. Перекладач використовує еквівалент, який відповідає і змісту і настрою твору.

– *La muy zorra – dijo en voz alta, y un par de transeúntes se volvieron a mirarlo con extrañeza* [18, с. 52].

– *От же ж хвойда, – пробурмотів він уголос; кілька перехожих зупинилися і здивовано подивилися на нього* [19, с. 51].

Pensaba manejar el embrollo con guantes de seda. No le convenía enemistarse con esa zorra, pero al verse frente a ella perdió los estribos [20, с. 28].

Він сподівався залагодити справу мирно. Йому не впадало сваритися з цією пройдисвіткою, але, побачивши її, Ганс Фойгт не стримався [21, с. 24].

У цьому випадку переклад відтворює лексеми в аналогічному контексті, проте пом'якшує її.

На думку відомих російських теоретиків та практиків перекладознавства В. Комісарова, О. Швейцера та А. Федорова [22–24], основним критерієм перекладу виступає прагматична еквівалентність, яка полягає у збереженні та відтворенні мети комунікації оригіналу. У цьому плані відтворення табуїрованої лексики в перекладах художніх творів є одним із факторів, що визначають його цінність та адекватність. У художніх творах лексеми такого семантичного наповнення можуть виступати як мовна характеристика героїв, засоби оцінки дій персонажів,

а також слугують для передачі місцевого колориту, опису побуту та звичаїв⁴. У разі опущення або заміни таких елементів у тексті мовлення персонажів стає сухим та монотонним.

Американський професор К. Лендерс [25] вказує на те, що під час перекладу лайливої лексики варто шукати емоційний, а не дослівний відповідник. Дослідник застерігає, що спроби перекладати таку лексику буквально можуть призвести до абсурдних, а інколи й смішних результатів. На думку автора, навряд чи хтось буде перекладати сороміцький вигук португальською “*porra*” як “сперма”, або німецький вислів “*warme Brüder*” (гомосексуальні чоловіки) як теплі брати [24, с. 55].

Схожу думку висловлює також російський науковець Д. Бузаджи. Взнявши за основу структуру лексичних значень, запропоновану М. Нікітіним⁵, він стверджує, що головним, а часто і єдиним критерієм еквівалентності в процесі перекладу ненормативної лексики є прагматика. Головне завдання перекладача, на думку вченого, зробити так, щоб нецензурна лексика виконувала ідентичну функцію, як і в тексті оригіналу, і сприймалась читачами перекладу так само, як і читачами оригіналу, незважаючи на етимологію слова в мові оригіналу [4]. Д. Бузаджи⁶ наголошує на тому, що в процесі перекладу ненормативної лексики не існує універсальних пар відповідників у різних мовах. Лайливе слово не має втратити когнітивний компонент свого значення (якщо він важливий), а також переклад не має ані підсилювати, ані пом’якшувати його. Варто враховувати також, до якого саме реєстру ненормативної лексики належить слово (табу, образлива лайка, інвектива або грубе, непристойне висловлювання), тому що від цього залежить стратегія перекладу, тобто пошук функціонального відповідника.

Розглянемо кілька прикладів перекладу ненормативної лексики іспанської мови українською. В іспанській мові, на відміну від української, є тенденція до вживання скатологізмів (*cazar, mearse, mierda*), що поєднуються із сакральною сферою (*Dios, Virgen*), а також обценізмів.

Barmejo asintió pero no hizo ademán de moverse. Arráz el clavo los ojos.

– *Barmejo, que baje. U procure no mearse encima, por el amor de Dios* [15, с. 8].

Помічник кивнув, але навіть не зрушив з місця. Апраєс скинув на нього пронизливим поглядом.

– *Бармехо! Мерції! І, заради Бога, не обіщися!* [16, с. 30]

В іспанській мові вираз “*tener narices*” належить до розмовного стилю та вживається в значенні бути сміливим, рішучим, проте має і негативну конотацію. Українським відповідником може бути фразеологізм «*душа не з лопуцька*». В оригіналі автор вживає пом’якшений варіант, а перекладач застосовує обценну лексику для збереження мовленнєвої характеристики героїні.

Alicia le miro fijamente a los ojos.

⁴ Див. Швейцер А.Д. Система форм существования современного английского языка в США. Функциональная стратификация : монография. Москва : Наука, 1983. [26] 209 с.]

⁵ Як зазначає М. Нікітін, лексичні значення мають когнітивний і прагматичний зміст. Ненормативна, лайлива лексика належить до категорії, де прагматичний компонент домінує над когнітивним. Тобто головним для такої категорії слів є не те, що вони позначають, а емоційно-оцінна кваліфікація, іншими словами – вираження суб’єктивного ставлення до об’єкта. [Никитин М.В. Основы лингвистической теории значения : учеб. пособие. Москва : Высшая Школа, 1988. С. 48].

⁶ Бузаджи Д.М. Норма ненормативного: ругаемся адекватно. Мосты. 2006. № 1 (9). С. 54.

– *La cuestión no es si tiene el día, sino si tiene narices* [16, с. 209].

Алісія твердо подивилася йому просто в очі.

– *Питання не в тому, чи є в тебе час. Питання в тому, чи є у тебе яйця* [17, с. 81].

Висновки. Отже, переклад табуйованої лексики вимагає від перекладача не лише знання мови та ґрунтових теоретичних знань, а й бути добре обізнаним у культурі, яка відображена в тексті-джерелі, що перекладають, та знати особливості менталітету носіїв мови для адекватного відтворення ТЛ. У такому пласті лексики виражається національний характер, емоції, які потрібно відчуті і відтворити, не втрачаючи того ефекту, який створив автор для свого твору.

У процесі перекладу табуйованої лексики варто враховувати такі фактори, як метафоричне забарвлення, смислові акценти автора, передача авторського задуму та мету комунікації. З одного боку, опущення або пом’якшення таких лексичних одиниць може спотворити стиль автора та привести до втрати емоційного ефекту, а з іншого – надмірне та необґрунтоване вживання ненормативної лексики може перетворитись на примітивне лихослів’я, що спотворить загальне естетичне враження від художнього твору.

Література:

1. Епштейн М.Н. Репрезентация женского в языке. Корень ём– и его производные. *Женщины и новаторство в России* : вебсайт. URL: <http://www.owl.ru/avangard/representatsiazhenskogov.htm> (дата звернення 06.02.2021)
2. Аликберов В.И. сленг и перевод (Slang & Translation) : учебное пособие. Тернополь : Навчальна книга – Богдан, 2013. 72 с.
3. Давиденко А.О. Лінгвістичні аспекти перекладу ненормативної лексики. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія “Філологія”*. 2015. № 19 (2). С. 145–147.
4. Бузаджи Д.М. Норма ненормативного: ругаемся адекватно. *Мосты*. 2006. № 1 (9). С. 43–55.
5. Ткачівська М.Р. Мовні «заплави» або лихослів’я (перчений хліб перекладача). *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Філологічні науки*. 2014. № 3. С. 50–57.
6. Клепуч Л. Функціональна парадигма ненормативної лексики в постмодерній літературі. *Studia Methodologica* : науковий збірник. 2009. № 29. С. 107–112.
7. Клепуч Л. Стратегії класифікації ненормативної лексики. *Гуманітарні та соціальні науки* : матеріали І між. конф. молодих вчених, м. Львів, 14–16 травня 2009 р. Львів : НУ «Львівська політехніка», 2009. С. 84–87.
8. Білас А.А. Відтворення арготизмів в українських перекладах французької художньої прози XIX–XX століть : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16. Івано-Франківськ, 2006. 244 с.
9. Форманова С.В. Стилiстичні особливості інфективи в українській мові. *Записки з українського мовознавства*. 2013. № 20. С. 121–131.
10. Салупере С.М. Неприличный перевод: о возможности и нужности перевода обценной лексики. *Злая лая матерная*: сб. ст. под ред. В.И. Желвиса. Москва : Ладомир, 2005. С. 206–215.
11. С.М. Cortés Traducción y (auto)censura: el caso de Kill Bill en España y Latinoamérica. Fórum de reverse, 2004–2005. № 10. URL: http://repositori.uji.es/xmlui/bitstream/handle/10234/79106/forum_2004_37.pdf?sequence=1
12. A. Pizzaro Pedraza Tabú y eufemismo en la ciudad de Madrid. URL: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/tesis?codigo=97877>
13. Модестов В.С. Художественный перевод: история, теория, практика. Москва : издательство литературного института им. А.М. Горького, 2006. 463 с.

14. A. Garcia Martínez El tabú: una mirada antropológica. *V. Domínguez (ed.), Tabú, la sombra de lo prohibido, innombrable y contaminante. Ensayos de cine, filosofía y literatura, Ocho y Medio*, Madrid, 2005. С. 143–180.
15. WordReference: сайт. URL: <https://forum.wordreference.com/threads/joder-uso-por-pa%C3%ADses.1481619/>. (дата звернення 21.01.2021)
16. C. Ruiz Safón El laberinto de los espíritus: A Novel. Barcelona : Planeta, 2016. 928 p.
17. Сафон Карлос Руїс. Лабіринт духів : роман / пер. з ісп. Харків, 2018. 800 с.
18. Pérez-Reverte A. La piel del tambor. Madrid: Santillana Ediciones generales, S.L., 2007. 401 p.
19. Перес-Реверте Артуро. Шкіра для барабана : роман / пер. з ісп. Харків, 2012. 606 с.
20. Allende I. El amante japonés. Barcelona : Plaza&Janes, 2015. 352 p.
21. Альенде Ісабель. Японський коханець : роман / пер. з ісп. Львів, 2017. 288 с.
22. Комиссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты). Москва : Высш. Школа, 1990. 253 с.
23. Швейцер А.Д. Теория перевода: статус, проблемы. Москва : Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. 216 с.
24. Федоров А.В. Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы). Москва : Филология, 2002. 416 с.
25. Clifford E. Landers. Literary translation: A Practical Guide (Topics in Translation 22). Clevedon : Multilingual Matters Limited, 2001. 224 p.
26. Швейцер А.Д. Система форм существования современного английского языка в США. Функциональная стратификация : монографія. Москва : Наука, 1983. 209 с.
27. Никитин М.В. Основы лингвистической теории значения : учеб. пособие. Москва : Высшая Школа, 1988. С. 48.

Volynets N. Problems of translation of non-normative lexical units in an fictional text

Summary. Fictional works of art are an integral part of the culture of every nation, they reflect the reality and life

of society, as well as linguistic pictures of the world not only of the author, but also of the people who speak this language.

Translation of fictional works of art is one of the most difficult types of translation, it is an art that allows you to touch a foreign culture, to understand better the worldview of the people who speak another language. To accomplish this task, the translator must not only be a good linguist, but he must also be competent in ethnography, well aware of the history and culture of the people in whose language the original text is written. In the process of translating works of fiction, there are often difficulties associated with the transition from one culture to another, which in turn sets the translator the task of reproducing the national color and historical atmosphere of the original, to preserve the individual style of the author.

In modern works of fiction, non-normative lexical units are increasingly common, which is a specific reflection of the ideology and moral values of the people. The authors use such communicative units to create artistic images and a certain emotional effect. Today, such researchers as L. Stavytska, V. Zhelvis, L. Anderson, P. Tradzhi, O. Plutser-Sarno, I. Panasiuk and others include sociolects (slang, jargon, argot, colloquialism) and stylistically reduced vocabulary (obscenisms, sexualisms, vulgarisms, swear words, abusive vocabulary, etc.) to the category of taboo vocabulary. Thus, one of the current problems of translation studies is the use of taboo vocabulary in works of fiction and the peculiarities of its reproduction in translations.

The article presents an analytical review of works on the translation of taboo vocabulary. The examples given in the article show that adequate reproduction of such communicative units is an important means of preserving the style of the author and the linguistic characteristics of the characters. The main criterion for the translation of taboo vocabulary is the reproduction of the communicative functions of such tokens, rather than their literal meaning.

Key words: translation of fictional works, culture, non-normative lexical units, translation of taboo words